

עבודה זרה סד

שווערד

1. ריטב"א על מסכת עבודה זרה דף סג/ב

אין עודרין עם הכותי בכלאים פ"א אם בכלאי הכרם הוא אפילו בחוצה לארץ ואם בכלאי זרעים מיירי בארץ ישראל שאין כלאי זרעים נוהגין בחוצה לארץ כלל ...

2. ריטב"א על מסכת עבודה זרה דף סד/א

המקיים בכלאים לוקה פרש"י ז"ל שעשה להם גדר וסייג כדי לקיימן ויפה כיון דאי לא הוה ליה לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו:

3. רדב"ז הלכות כלאים פרק א

ואסור לאדם לקיים כלאי זרעים וכו'. זו פלוגתא דר"ע וחכמים ופסק כחכמים שאמרו אינו לוקה. וא"ת והלא מקיים כלאים אין בו מעשה ואמאי לוקה. נראה דמשכחת לה כגון שגדר סביבות שדה הזרוע כלאים ...

4. רש"י מועד קטן דף ב/ב

אף המקיים - שרואה כלאים זרוע ואינו מבטל:

5. תוספות רא"ש על מועד קטן דף ב/ב

אף המקיים. פרש"י שראם ולא עקרם, ולא נהירא שיתחייב בלא מעשה אלא מקיים היינו כגון נכוש וכסוח או גדר גדר סביבם כדי לקיים...

6. תוספות מכות דף ד/ב

הא לא קשיא ר' יהודה לא סבר לה כר"ע - דאמר עדים זוממין קנסא הוא משמע הכא דלר"ע דאית ליה דעדים זוממין קנסא לית ליה לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דלא מצי יליף מהאי דינא וקשה דהא ר"ע אמר (לקמן דף כא:) המקיים כלאים בכרם לוקה ופירש בערוך דהיינו שמניח אותו בסוף שדהו כשמצאה זרועה דהוי לאו שאין בו מעשה לכך נראה דהמקיים כלאים בכרם היינו שעשה גדר סביב הכלאים:

7. תוספות בבא קמא דף פא/א

אין מחייבין אותו לעקור - ... ולר"ע איצטריך דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף סד.) ובמכות (דף כא:) המקיים בכלאים לוקה ולאו מלקות ממש דלאו שאין בו מעשה הוא אלא איסורא בעלמא הוא ...

8. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לח/ב

גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנאמר לעולם בהם תעבודו מיתבי מעשה ברבי אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה מצוה שאני:

9. חדושי הרשב"א על מסכת גיטין דף לח/ב

הא דאמרינן מצוה שאני. הקשה בה הרמב"ן נ"ר וכי מפני מצוה להתפלל נדחה עשה שבתורה. ותיירץ דאפשר דלא אמרה תורה אלא משום שלא ליתן להם מתנת חנם, כענין דכתיב (דברים ז, ב) בנכרים לא תחנם, אבל כשהוא משחררו כשנתן דמי עצמו או משום מצוה וצורך הרב דליכא חנינה מותר. ...

10. ספר חתם סופר על מסכת עבודה זרה דף סד/א

והנה הר"ן פ' השולח כ' דמשו"ה דחינן מ"ע דלעולם בהם תעבודו משום קיום מצוה דעיקר טעמא משום שלא לשחרר עבדו במתנת חנינם אבל כיון שע"ז נעשה מצוה ה"ל כמוכרו לו ומייתי ליה מג"א סי' צ' סק"ל והקשה בס' באר יעקב בהלכות עבדים מדמשמעתינן דהא ישראל ממעט התיפלה וממילא ליכא לאו דלא תחנם דה"ל כנוטל שכר דקיום המצוה למעט התיפלה היינו שכרו והיה נ"ל דלא אמר הר"ן הנ"ל שיהיה עבד דומה לגוי ממש ז"א אלא דמיון בעלמא והרחק רב ביניהם דבגוי אפ"ל אין ישראל מפסיד מ"מ כל שהגוי מרויח עובר על לא תחנם וכן מבואר ממש"ש תוס' חולין קי"ד ע"ב ד"ה עד וכו' נמשו"ה אע"ג דישאל מרויח למעט תיפלה מ"מ היה עובר על לא תחנם אי לאו דלמעוטי תיפלה ענין גדול הוא ודוחה לא תחנם משא"כ בעבד כנעני לא הקפידה תורה אלא היכי דמפסיד ישראל כל דמי עבדו להרויח להעבד זהו אסור אבל אם ישראל אינו מפסיד דהמצוה שוה ליה כל כך אעפ"י שהעבד מרויח לית לן בה וא"ש:

11. שו"ת רע"א - קמא - סימן קצג

[ובדברי הר"ן גיטין (דף קס"ב ע"א הנ"ל) דהא דמשני מצוה שאני. דהיינו דהעשה דלעולם בהם תעבודו הוא רק שלא יתן להם מתנת חנינם, כענין לא תחנם, וכיון דאיכא מצוה לאו משום חנינה הוא דעביד אלא לצורך עצמו, נתקשיתי מסוגיא דע"ז (דף ס"ד

ע"א) מדר"י נשמע לר"ע, הא לא דמי דמכח מצוה דלמעוטי תפלה עביד לצורך עצמו, וליכא מתנת חנם ואין כאן איסור, אבל לרע"ק י"ל דאסור דמ"מ מקיים בכלאים הוא ולא שרינן איסור משום המצוה, גם קשה בסוגיא דשם דמשמע דאפשר דהברייתא כר"י וברבנן דמתנת חנים מותר למעוטי תפלה, הא לרבנן דקיום בכלאים ליכא איסור כלל וא"כ מה מצוה איכא במיעוטא תפלה דכלאים, ואף לרע"ק קשה קצת דהא הר"ן כתב ענין מעוטא תפלה כיון דישראל מצווה לאבד ע"ז, אבל כלאים נהי דאסור לקיימו מ"מ אינו מצווה לשרש אחיו ולשרפו, עכ"פ לרבנן דמותר אפילו לקיימו, בודאי קשה כנ"ל:

12. שו"ת חתם סופר חלק ו - ליקוטים סימן פו

... ואפי' למ"ש ר"ן בשם הרמב"ן דלאו משום דחי' אתאינן עלי' אלא משום דכיון דעשה מצוה הוי כמכרו לו, מ"מ הא דברים הללו תמוהי' מש"ס ברכות הנ"ל כמ"ש המג"א סי' צ' עי"ש. ועוד צע"ג מש"ס ע"ז ס"ד ע"א מדר' יודא נשמע לר"ע וכו' ואיך נשמע זה דלמא מתנת חנם ליכא משום דהוי כמוכרו לו מ"מ איסורא דמקיים כלאים איכא דלא מדחי' משום למעוטי תפלה וצ"ע. ורגיל אני לומר דעת הרמב"ן דהרי אפילו במוכרו ומחליף דבר בדבר ע"כ צריך שיהיה חביב על המוכר אותו דבר שניתן לו עבור חפץ שלו יותר מחפצו שהוא מוכר דאל"ה למה הוא מוכר וזבון זבון תגרי איקרי והכא ניקום ונימא ליה לזה המשחרר עבדו עבור מצוה או ממעט תפלה בחנם עם העכו"ם נימא לו מה הרויח במכירה זו להחליף מצוה במצוה מאי אולמא דהאי מהאי אם לא תמעט התפלה תקיים לא תחנם אם לא תתפלל בי' תקיים לעולם בהם תעבודו ומשו"ה פריך הש"ס מצוה הבאה בעבירה ומשני דשפיר מרויח דמ"ע = דמצות עשה = דברים במקום מצוה יחידית והתם נמי שפיר פריך מדר"י נשמע לר"ע כו' דע"כ למעוטי תפלה חביב מצוה טפי לדחות מצוה אחרת וא"כ נשמע לר"ע זהו משנלע"ד לקיים דינו של הרמב"ן מ"מ מבואר דגם להרמב"ן מטעם דחי' אתאינן עלה והיכי דאפשר לקיים שניהן מה"ת לדחות דאל"ה הדרא קו' לדוכתי' אהש"ס דע"ז הנ"ל וק"ל.

13. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קמו סעיף ז

גר ועובד כוכבים שירשו את אביהם עובד כוכבים, יכול הגר לומר לעובד כוכבים: טול אתה עבודת כוכבים ואני מעות. אבל משבאת העבודת כוכבים לרשות הגר, אסור.

14. ש"ך יורה דעה סימן קמו: ה

יכול הגר לומר כו' - לפי שירושת הגר מדרבנן וחכמים הקילו בגר שלא יחזור לקלקולו ש"ס ולפ"ז דוקא גר אבל מי שהמיר אביו ובנו עמו ומת אביו אינו יכול לומר לאחיו המומר טול אתה אלילים כו' וכן מי שנשתתף עם עובד כוכבים בסחורה ובאתה אלילים לידו אינו יכול לומר טול אתה אלילים כו':

15. הרא"ש על עבודה זרה פרק חמישי - סימן ד

והא דאמר לעיל דדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים אסורין. היינו היכא שמכרה לקנות בדמים צורכי עבודת כוכבים ונשאר המעות באיסורא. מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא. סיפא משום דהוה לה כרוצה בקיומו. ותימה דמשום דאמר לו המתן הוי טפי רוצה בקיומו אפילו לא אמר המתן רוצה הוא בקיומו של עבודת כוכבים עד שתמכר ויתנו לו הדמים. וי"ל דהלשון משמע שאין לו ערב מדקאמר ליה המתן. אבל אם היה לו ערב אז מותר דאז אינו חושש בקיומו כי יוכל ליפרע מן הערב. כדאמר בעבודת כוכבים המתחלקת לפי שבריה לא חשיב רוצה בקיומה. הלכך ברישא מיירי דיש לו ערב ולהכי מותר:

16. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק י הלכה ו

אין כל הדברים האלו אמורים אלא בזמן שגלו ישראל לבין העובדי כוכבים או שיד עכו"ם תקיפה על ישראל אבל בזמן שיד ישראל תקיפה עליהם אסור לנו להניח עובדי כוכבים בינינו, ואפילו יושב ישיבת עראי או עובר ממקום למקום בסחורה לא יעבור בארצנו אלא עד שיקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח שנאמר לא ישבו בארצך אפילו לפי שעה, ואם קבל עליו שבע מצות הרי זה גר תושב, ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג אבל שלא בזמן היובל אין מקבלין אלא גר צדק בלבד. השגת הראב"ד: ואפילו יושב ישיבת עראי או עובר ממקום למקום בסחורה לא יעבור בארצנו. א"א זאת לא מצאנו ולא שמענו מעולם והפסוק שהוא מביא בז' אומות הוא ואפילו לדבריו ישיבה כתיב בהו ולא העברה.

17. כסף משנה הלכות עבודה זרה פרק י הלכה ו

כתב הראב"ד ואפילו יושב ישיבת עראי וכו'. א"א זאת לא מצאנו וכו' ולא העברה עכ"ל. ורבינו משמע ליה דכיון דטעמא משום פן יחטיאו אותך לי אפילו בישיבת עראי או בעובר ממקום למקום איכא למיחש להכי הילכך על כרחך לומר דישיבה דכתיבא בהו אפילו כל דהו קאסר ומשבע אומות ילפינן לשאר עובדי כוכבים דהא בהו נמי שייך פן יחטיאו:

18. המאירי על מסכת עבודה זרה דף סד/ב

מהו נקרא גר תושב לענין זה כל שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז וחכמי ספרד הסכימו כלם שאף ישמעאלים אינם עובדי ע"ז ומיחדין אותם אצל היין בביתנו אלא שאין מפקידין אצלם אבל שאר עממין אף על פי שאמרו עליהם מנהג אבותיהם בידיהם מ"מ מנסכים הם ואף אלו ר"ל גר תושב ודומיהם ינם מ"מ אסור משום בנותיהם ואף על פי שנודע לנו שלא נגע גוי בהם ומ"מ דוקא בשתיה ויין המופקד אצלם בלא חותמיו אסור בשתיה גם כן... ושם תושב הוא על שם שאנו יכולים להשיבו בינינו בארץ ישראל ...